

KNJIŽEVNI INTERESI MLADEŽI (na području Istarske i Primorsko-goranske županije)

Mr. sc. Marlena Plavšić,
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
marko.ljubesc@gmail.com
Marko Ljubešić, prof.,
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

*"... život je previše kratak
da bi se živjelo s bilo čim drugim osim s najboljim knjigama."*
(L. STRAUSS)

S a ž e t a k

Današnja generacija mladih živi znatno drukčijim životom od generacija mladih prije dvadesetak i više godina. Mladi sve više upotrebljavaju mnoge suvremene medije, a sve manje vremena posvećuju čitanju knjiga. Ovim se istraživanjem nastojalo provjeriti što današnja mladež čita, koji su im najdraži autori, na koji način odabiru knjige te kako kasnije komuniciraju o pročitanim knjigama. Kao osnovu za ovo istraživanje uzeli smo anketni listić koji se ispunjavao u deset hrvatskih knjižnica u vremenu ljetnih praznika. Rezultati su potvrdili hipoteze i pokazali kako su najomiljenija djela ona koja zauzimaju najviše medijskog prostora (*Harry Potter*, *Sumrak*, *Gospodar prstenova*, *Mi djeca iz kolodvora Zoo*), a najomiljeniji autori J. K. Rowling, R. L. Stine i J. R. R. Tolkien. Utjecaj promidžbe na odabir djela pokazao se kroz ovo istraživanje kao indirektan, te je na nastavnicima i knjižničarima da pravilno usmjere mlade čitatelje u njihov pravilni odabir.

Ključne riječi: *mladi, književnost, mediji, čitateljski interesi*

1. UVOD

Knjige već nekoliko tisućljeća služe kao hrana ljudskom umu koji preko njih otkriva nova prostranstva, uspijeva proniknuti uvijek u nove dimenzije pisane riječi i obogatiti se svakim novim čitanjem za mnoga iskustva. Kroz tolike godine svijet je doživio mnoga književna ostvarenja i na sebi svojstven način vršio umjetničko vrednovanje

onoga što je vrijedno trajnijeg života, od onoga što je namijenjeno zaboravu. Mnogi su se autori pojavili na naslovnicama naših ukoričenih izdanja, a tek su rijetki ostavili dublji traga. Pisanje je gotovo od samog početka ljudske egzistencije i pisanja po zidovima špilja predstavljalo nešto uzvišeno, nešto što je namijenjeno samo nama, ljudskoj vrsti, a istovremeno je čitanje omogućavalo isto toliko uzvišenosti kod preuzimanja nećijih misli. Kada se pojavila knjiga svijet je doživio prvu revoluciju na području pisanja i čitanja, a kada je Gutenberg izumio tiskarski stroj, knjiga postaje dostupna širem čitateljstvu, a ne samo onima koji su si mogli priuštiti kupnju ručno napisane knjige. Vjerojatno je tadašnje nepovjerenje i omalovažavajući osjećaj knjige bio sličan ovom današnjem kada pisana riječ polako napušta listove knjige i prerasta u binarne (ili neke druge) kodove. Već su na samom početku pisanja vlasti shvatile moć koju ima pisana riječ i ne rijetko su ju zlorabili u svoju korist. Knjiga se dugi niz godina uspijevala očuvati pada pod okrilje marketinga, ostajući vrijedna po onome što zapravo jest, a ne po tome kako ju se želi prikazati. Danas, na početku 21. stoljeća situacija više nije ista. Darko Plevnik u svojoj knjizi *Fortuna čitanja* zaključuje: "U prinudnom globalnom čitanju, kada svi u isto vrijeme čitamo jedno te isto štivo (mladi *Harryja Pottera*, a odrasli *Da Vincijev kod*) natjerani smo i voljeti ono što po masmedijskom i multimedijском nagovoru čitamo. Ne piše se više ono što bi se htjelo pisati, nego ono što se može brzo i dugo prodavati. Na taj se način pisanje pretvara u stvaranje publiciteta, a čitanje u puki tržišni odjek" (Plevnik, 2006., 27) Upravo je taj zaključak koji donosi Darko Plevnik poticaj za istraživanje koje slijedi i koje nastoji otkriti u kolikoj je mjeri napisano zaista i točno.

Zanimalo nas je kakvi su književni interesi mladih od 14 do 28 godina na području Istarske i Primorsko-goranske županije u današnje vrijeme. Pod pretpostavkom da se mladi čitatelji uglavnom koriste fondovima gradskih knjižnica, pristupilo se anketiranju upravo na tim mjestima.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. PROBLEMI/CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Osnovni ciljevi kod utvrđivanja književnih interesa mladeži u ovome istraživanju su sljedeći:

- a) utvrditi količinu čitanja mladih;
- b) ustanoviti razloge čitanja mlade generacije;
- c) prepoznati žanrovsku opredjeljenost kod mladih čitatelja;
- d) istražiti koji su najomiljeniji autori mladih;
- e) istražiti koja su najomiljenija djela mladih;
- f) ustanoviti način dolaska do knjiga;
- g) prepoznati vrstu komunikacije o knjigama nakon čitanja;
- h) istražiti kome i kako mladi preporučuju pročitane knjige;

- i) ustanoviti količinu komunikacije o pročitanim knjigama unutar obitelji.

2.2. POLAZNE HIPOTEZE

U istraživanju se pošlo od sljedećih hipoteza:

- a) mladi čitatelji tijekom ljetnih mjeseci uglavnom čitaju popularnu književnost;
- b) najomiljeniji autori mladih generacija su upravo oni koji su medijski najzas-tupljeniji;
- c) najomiljenija djela mladih su ona koja su doživjela i druge oblike produkcije (film, igre...);
- d) glavni poticaj za čitanje neke knjige čini reklama.

2.3. ISPITANICI

U ovo istraživanje uključena je mladenačka populacija stanovništva u rasponu od 14 do 28 godina. Anketa je napravljena na uzorku od 219 ispitanika. Anketa za ovo is-traživanje provodila se u Gradskoj knjižnici Pazin (24 ispitanika), Gradskoj knjižnici Poreč (13 ispitanika), Gradskoj knjižnici Pula (36 ispitanika), Središnjem odjelu Grad-ske knjižnice Rijeka (17 ispitanika) Dječjem odjelu Stribor Gradske knjižnice Rijeka (29 ispitanika), Ogranku Drenova Gradske knjižnice Rijeka (13 ispitanika), Ogranku Turnić Gradske knjižnice Rijeka (26 ispitanika), Ogranku Zamet Gradske knjižnice Rijeka (19 ispitanika) Županijskom bibliobusu Gradske knjižnice Rijeka (27 ispitanika) i Grad-skom bibliobusu Gradske knjižnice Rijeka (15 ispitanika).

2.4. INSTRUMENTI

Anketni listić sastojao se od ukupno 13 pitanja. Uz osam (8) pitanja s ponuđenim odgovorima te dva (2) pitanja sa slobodnim odgovorima gdje su ispitanici trebali upisati svoja tri najomiljenija autora i djela, imali smo i tri (3) pitanja kombiniranog tipa koja su uz ponuđene odgovore imala i dodatnu mogućnost upisivanja vlastitog odgovora. Is-pitanici su kod zaokruživanja u nekim pitanjima mogli odabrati više odgovora što je kasnije kod tih pitanja rezultiralo većim ukupnim brojem odgovora od broja sudionika istraživanja. Anketni listić ispunjavao se prilikom posudbe ili vraćanja knjiga u navede-nim knjižnicima na način da su knjižničari/ke uputili ispitanike u mogućnost ispunjava-nja upitnika vezanog uz njihove književne interese. Anketa je bila u potpunosti ano-nimna. Riječ je o pristranom uzorku budući da su dobiveni rezultati odraz situacije ve-zane isključivo uz knjižnice i osobe koje posuđuju građu u njima.

2.5. POSTUPAK ISTRAŽIVANJA

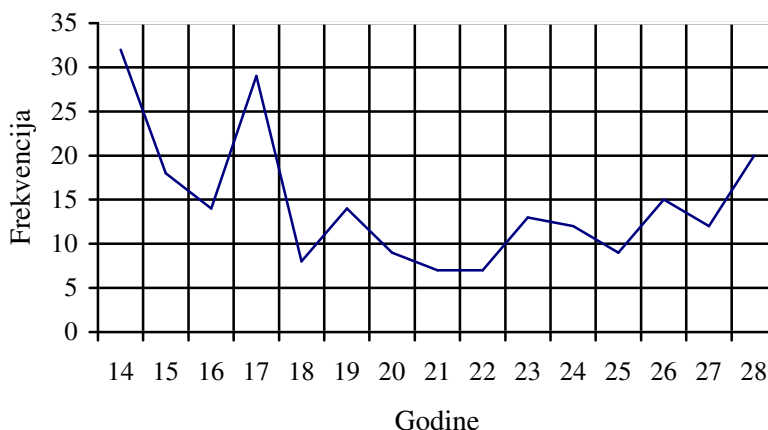
Anketiranje za ovo istraživanje provodilo se u vremenu od 28. srpnja do 11. kolovoza 2008. godine. Vremenski period u kojem se anketa provodila namjerno je smješten u vrijeme školskog i akademskog ljetnog odmora kada se pretpostavilo da građu posuđuju ispitanici koji čitaju iz osobnih poticaja, a ne zbog okolnosti vezanih uz nastavu.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Anketni listić obrađen je po pitanjima, a vrijednosti su prikazane grafičkim, tabularnim i tekstualnim načinom.

3.1. DOB ISPITANIKA

Grafikon 1: Prikaz broja ispitanika prema dobi

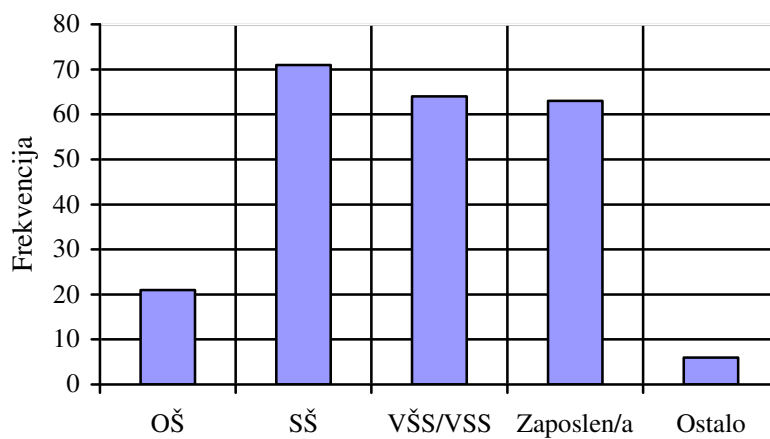
Iz *grafikona 1* vidljivo je kako je najveći odaziv anketi bio kod ispitanika u dobi od 14 do 17 godina te od 23 do 28 godina. Populacija mladih čitatelja u dobi od 18 do 22 godine manje je ispunjavala anketu što može označavati i manje korištenje gradskih knjižnica kod populacije te dobi izazvano prije svega sezonskim poslovnim obavezama ili pripremama za rujanski ispitni rok budući da je riječ o populaciji koja pretežno pohađa visoku ili višu školu, ili korištenjem sveučilišnih knjižnica. Zanimljivo je da se anketi odazvao velik broj populacije od 23 do 28 godina (36,9%) iako je riječ o ispitanicima koji su većinom zaposleni te koji uz radne obaveze uspijevaju pronaći slobodnoga vremena i za čitanje.

3.2. SPOL ISPITANIKA

Ispitanice ženskog spola imale su znatno veći brojčani udio (72,6%) u anketi od ispitanika muškoga spola (27,4%). Ovaj podatak utjecao je kasnije i na rezultate ispitivanja najomiljenijih autora i djela budući da je poznato kako se književni interesi mogu razlikovati i ovisno o spolu ispitanika. Manji udio muških ispitanika ukazuje kako muška mladenačka populacija ima manje interese za čitanjem od ženske populacije.

3.3. DRUŠTVENI POLOŽAJ ISPITANIKA

Grafikon 2: *Obrazovni i poslovni status*

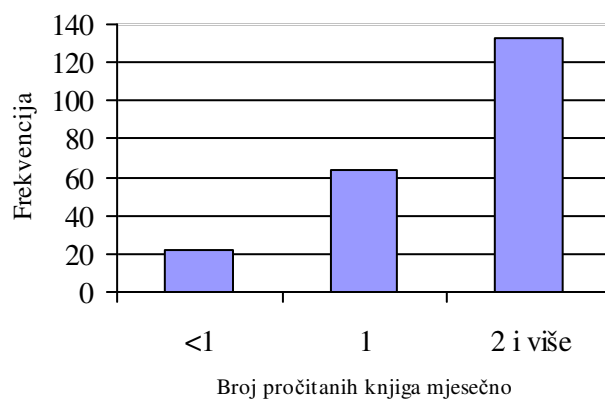

Na ovome pitanju nastojalo se utvrditi koliki je postotak onih koji pohađaju neki od obrazovnih programa i onih koji su zaposleni. Iz dobivenih rezultata vidljivo je kako je gotovo ujednačena količina ispitanika koji pohađaju srednju školu (31,6%), onih koji idu na fakultet ili višu školu (28,4%) te onih koji rade (28%). Ovakav rezultat¹ važan je jer će kasniji dobiveni odgovori biti brojčano ujednačeni između ove tri skupine ispitanika koji zajedno predstavljaju 88% anketiranih.

¹ Zbog dvostrukih odgovora ukupni zbroj odgovora na ovome pitanju iznosi 225 te je prema njemu napravljen postotni udio.

3.4. KOLIČINA ČITANJA

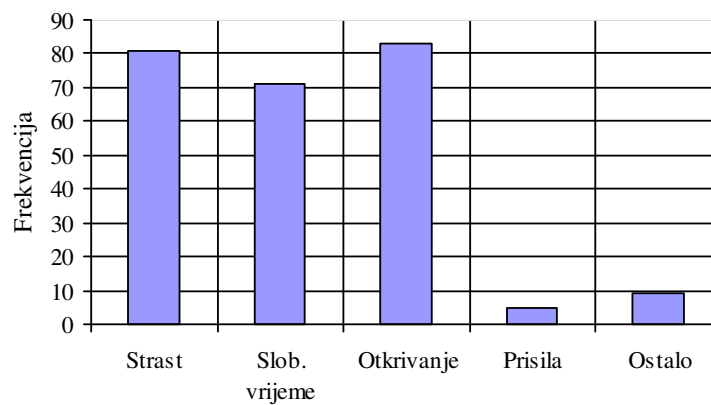
Grafikon 3: *Količina čitanja mjesečno*

Dobiveni rezultati prikazuju kako su čitateljske navike mladih količinski svedene na dvije i više pročitanih knjiga mjesečno (60,8%), jednu pročitane knjigu mjesečno (29,2%) te manje od jedne pročitane knjige mjesečno (10%).²

3.5. RAZLOZI ČITANJA

Grafikon 4: *Razlozi čitanja*

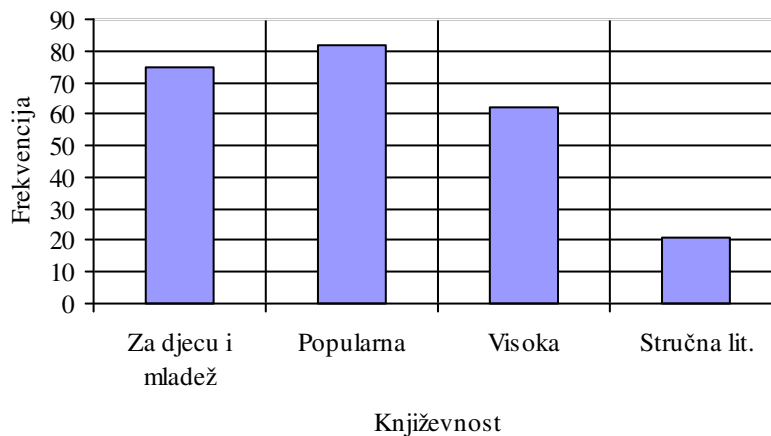

² Valja napomenuti kako se u ovom slučaju radi o posuđenim knjigama, ali ih mi za potrebe ovog istraživanja tretiramo kao pročitane, no postoji mogućnost da one nisu pročitane.

Najčešći razlozi čitanja³ su: otkrivanje nečega novoga preko knjige (33,3%), strast prema čitanju (32,5%), a tek kasnije slijedi popunjavanje slobodnog vremena (28,6%) dok je prisila od strane nekoga navedena kao posljednja kod svega 5 anketiranih ispitanika (2%). Na ovome je pitanju ponuđen i slobodni odgovor gdje su ispitanici (3,6%) upisivali sve mišljenja (*zbog faksa, znanja, poboljšanja komunikacije, proširivanja vidika, opuštanja*). Ovo nam dokazuje da su ispitivani čitatelji doista pravi čitatelji koji ne čitaju samo zbog toga što ih netko na to tjera (nastavnik, roditelj...).

3.6. ŽANROVSKA OPREDJELJENOST

Grafikon 5: *Prikaz žanrovske pripadnosti*

Dobiveni rezultati⁴ pokazuju kako najveći broj ispitanika čita popularnu književnost (34,2%) i književnost za djecu i mladež (31,3%) što je uobičajno za generaciju mladih od 14 do 28 godina, dok visoku književnost, zbog školskih praznika kada nema lektire, čita tek jedna četvrtina ispitanika (25,8%). Stručna literatura najmanje je zastupljena kod čitatelja (8,7%) što potkrijepljujemo činjenicom da je istraživanje napravljeno u vrijeme kada su učenici i studenti na odmoru, stoga postotak čitatelja stručne literature, kao i visoke književnosti, u drugo vrijeme vjerojatno bi bio znatno veći.

³ Zbog mogućnosti slobodnog odgovora ukupni zbroj odgovora na ovome pitanju iznosi 249 te je prema njemu napravljen postotni udio.

⁴ Zbog dvostrukih odgovora ukupni zbroj odgovora na ovome pitanju iznosi 240 te je prema njemu napravljen postotni udio.

3.7. NAJOMILJENIJI AUTORI⁵

Koji su najomiljeniji autori mladih čitatelja i razlikuju li se oni ovisno o dobnim skupinama, nastojali smo utvrditi ovim anketnim pitanjem slobodnog tipa. Dobivene rezultate razdijelili smo u tri grupe. Prvu grupu čine mladi osnovnoškolske i srednjoškolske dobi od 14 do 18 godina. U drugu grupu spadaju mladi studenti kao i mladi koji su krenuli za poslom u rasponu od 19 do 23 godine. Treću grupu čine mladi od 24 do 28 godina koji su pred završetkom školovanja, već rade ili rade i istodobno studiraju. Na kraju smo napravili ukupnu listu omiljenih autora za sve dobne skupine.

Mladi od 14 do 18 g. (ukupno 101 ispitanik)

Rang	Književnik	f
1.	Joanne Kathleen Rowling	34
2.	Robert Lawrence Stine	30
3.	Stephenie Meyer	14
4.	John Ronald Reuel Tolkien	12
5.	Paulo Coelho	5
6.	Sanja Pilić	4
7.	Jules Verne	3
8.	Dan Brown	3
9.	Agatha Christie	3
10	Herman Hesse	3

Mladi od 19 do 23 g. (ukupno 50 ispitanika)

Rang	Književnik	f
1.	Haruki Murakami	6
2.	Paulo Coelho	6
3.	Franz Kafka	4
4.	Fjodor Mihajlovič Dostojevski	4
5.	Agatha Christie	4
6.	Joanne Kathleen Rowling	4
7.	Edgar Allan Poe	3
8.	Hrvoje Šalković	3
9.	Milan Kundera	2
10	Miljenko Jergović	2

⁵ Ispitanici su na ovome pitanju imali mogućnost trostrukog slobodnog odgovora.

Mladi od 24 do 28 g. (ukupno 68 ispitanika)

Rang	Književnik	f
1.	Agatha Christie	8
2.	Paulo Coelho	8
3.	Vedrana Rudan	7
4.	Miroslav Krleža	6
5.	Stephen King	5
6.	John Ronald Reuel Tolkien	5
7.	Fjodor Mihajlovič Dostojevski	4
8.	Danielle Steel	4
9.	Ante Tomić	4
10.	Ivo Andrić	3

Ukupni poredak

Rang	Književnik	f
1.	Joanne Kathleen Rowling	36
2.	Robert Lawrence Stine	33
3.	John Ronald Reuel Tolkien	19
4.	Paulo Coelho	16
5.	Agatha Christie	15
6.	Stephenie Meyer	15
7.	Fjodor Mihajlovič Dostojevski	10
8.	Stephen King	10
9.	Haruki Murakami	9
10.	Miroslav Krleža	8

Na temelju provedenoga istraživanja u kojemu su ispitanici upisivali tri najomiljenija književnika zaključujemo kako su mladi od 14 do 28 godina po čitateljskom ukusu heterogena skupina. Nakon podjele u tri grupe, rezultati koje smo dobili pokazuju određene zajedničke književne interese (Agatha Christie, Paulo Coelho) kod sve tri dobne skupine, kao i zajedničke interese između dobno bliskih skupina (Joanne Kathleen Rowling u prvoj i drugoj skupini, Fjodor Mihajlovič Dostojevski u drugoj i trećoj skupini). Istraživanje je također pokazalo kako prva dobna skupina mladih od 14 do 18 godina ima znatno žanrovski određenije omiljene književnike (Joanne Kathleen Rowling, Robert Lawrence Stine, Stephenie Meyer i John Ronald Reuel Tolkien) vjerojatno zbog upliva marketinških djelatnosti kojima se izdavači četiri najzastupljenija autora služe. U drugoj i trećoj dobnoj skupini primjećuju se različiti književni interesi mladih gdje su oni iznijeli znatno veći broj autora tako da su najomiljeniji autori zastupljeni manje frekventno u usporedni s prvom dobnom skupinom. Primjećujemo također kako se u drugoj i trećoj dobnoj skupini pojavljuju i imena poznatih klasika svjetske, ali i hr-

vatske, književnosti. To nam naznačuje kako se razina književnog profiliranja mijenja od 14 do 28 godina. Uspoređujući dobivene rezultate s rezultatima prethodnog pitanja o žanrovskoj opredjeljenosti, zaključujemo kako najmlađa dobna skupina ispitanika čita književnost namijenjenu djeci i mladeži kao i popularnu književnost dok se i u najstarijoj skupini uz brojne autore popularne književnosti nailazi u istoj mjeri na autore koje svrstavamo u visoku književnost. Zanimljivo je primijetiti kako najmlađa dobna skupina ističe samo jednu pripadnicu hrvatske književnosti (Sanju Pilić), dok se u drugoj i trećoj dobnoj skupini taj broj povećava. U srednjoj skupini imamo Hrvoja Šalkovića i Miljenka Jergovića, a u najstarijoj Vedranu Rudan, Miroslava Krležu, Antu Tomića te Ivu Andrića. To nam dokazuje kako se interes za domaću književnost budi u kasnijim godinama mladenačke dobi, a kako se u počecima mladosti više globalistički doživljava književnost. Konačni poredak služi nam zato da možemo sagledati u cjelosti književne interese mladih od 14 do 28 godina kao jedne generacijske skupine.

3.8. NAJOMILJENIJA DJELA⁶

Istraživanje najomiljenijih djela također smo podijelili u tri dijela ovisno o životnoj dobi ispitanika.

Mladi od 14 do 18 g. (ukupno 101 ispitanik)

Rang	Djelo	f
1.	Harry Potter	20
2.	Sumrak	18
3.	Mi djeca s kolodvora Zoo	13
4.	Gospodar prstenova	9
5.	Da Vinci je kod	7
6.	Mladi mjesec	7
7.	Pomrčina	7
8.	Princezini dnevnic	6
9.	Bilješke jedne gimnazijalke	4
10.	Noć vještica	4

⁶ Ispitanici su na ovome pitanju imali mogućnost trostrukog slobodnog odgovora.

Mladi od 19 do 23 g. (ukupno 50 ispitanika)

Rang	Djelo	f
1.	Zločin i kazna	5
2.	Harry Potter	4
3.	Gospodar prstenova	3
4.	Mali princ	3
5.	Norveška šuma	3
6.	Alkemičar	3
7.	Grička vještica	2
8.	Ljubav traje tri godine	2
9.	Mi djeca s kolodvora Zoo	2
10.	Stepski vuk	2
	Vikend u divljini	2

Mladi od 24 do 28 g. (ukupno 68 ispitanika)

Rang	Djelo	f
1.	Da Vincijev kod	4
2.	Zločin i kazna	4
3.	Gospodar prstenova	3
4.	Mali princ	3
5.	Povratak Filipa Latinovicza	3
6.	Harry Potter	3
7.	Ime ruže	3
8.	Na rubu pameti	2
9.	Ono	2
10.	Optimist	2
	Otok	2
	Što je muškarac bez brkova	2

Ukupni poredak

Rang	Djelo	f
1.	Harry Potter	27
2.	Sumrak	18
3.	Mi djeca s kolodvora Zoo	15
4.	Gospodar prstenova	15
5.	Da Vincijev kod	11
6.	Zločin i kazna	9
7.	Mladi mjesec	7
8.	Pomrčina	7
9.	Princezini dnevni	6
10.	Mali princ	6

Istraživanjem najomiljenijih književnih naslova nastojalo se sagledati razlikuju li se oni od najomiljenijih autora. U tom pogledu rezultati pokazuju kako nema velikih razlika. Najomiljenija djela uglavnom su djela najomiljenijih književnika. U ukupnom poretku na prvome mjestu nalaze se romani o Harryju Potteru koji je prisutan u sve tri dobne skupine. Knjiga *Sumrak* autorice Stephenie Meyer nalazi se na drugome mjestu, a prisutna je samo među čitateljskom populacijom najmlađe dobne skupine. Treće mjesto dijeli Tolkienova trilogija *Gospodar prstenova* i knjiga *Mi djeca s kolodvora Zoo* autora Kaia Hermana i Horsta Riecka. Prva je prisutna u sve tri dobne skupine dok je druga prisutna u najmlađoj i srednjoj dobnoj skupini. Zanimljivo je kako se Brownova knjiga *Da Vincijev kod* pojavljuje kao najomiljenija u najmlađoj i najstarijoj dobnoj skupini dok je u srednjoj izostala. Također, klasici poput Tolstojeva *Zločina i kazne* pojavljuju se među pripadnicima srednje i najstarije dobne skupine, vjerojatno kao posljedica obavezne lektire koja je ostavila dublji traga na same čitatelje. Iako je među najomiljenijim autorima na drugome mjestu u ukupnome poretku, djela R. L. Stinea nisu među najomiljenijim djelima mladih čitatelja, pa čak ni onih najmlađe generacijske dobi. U konačnom poretku ipak prevladavaju djela popularne književnosti nad malim brojem djela visoke književnosti.

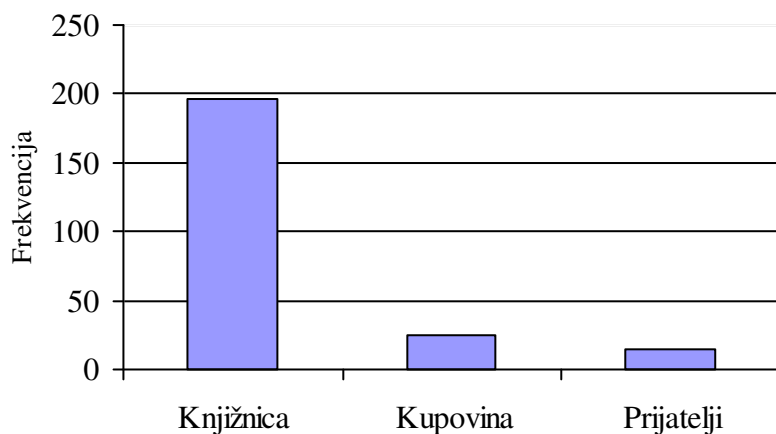
3.9. NAČIN DOLASKA DO KNJIGA

Ovim pitanjem nastojalo se istražiti koliki je interes i mogućnost kupnje knjiga, stvaranja vlastitih knjižnica te koliko je prisutna međuprijateljska razmjena knjiga. Rezultati⁷ pokazuju kako je veoma mali postotak ispitanika koji kupuju knjige (10,2%), a još manji onih koji posuđuju knjige od prijatelja (6,4%). Uglavnom su ispitanici odgovorili kako knjige posuđuju u knjižnicama (83,4%) što zasigurno označava kako je na

⁷ Zbog dvostrukih odgovora ukupni zbroj odgovora na ovome pitanju iznosi 235 te je prema njemu napravljen postotni udio.

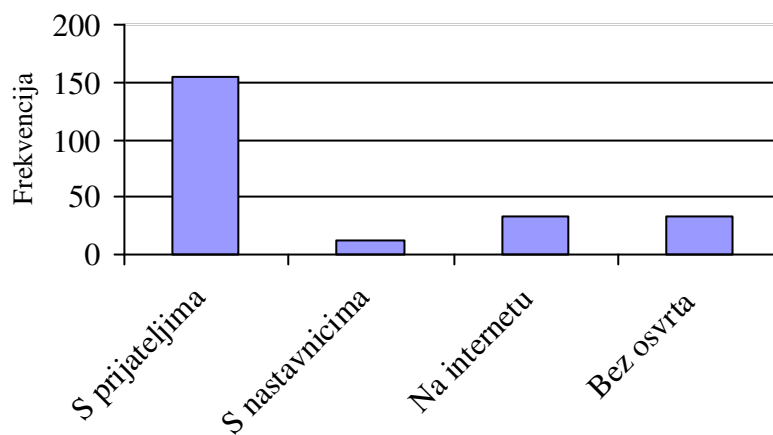
knjižnicama velika odgovornost na tome da budu u korak s vremenom i suvremenim potrebama mladih čitatelja. Također, rezultati na ovome pitanju odraz su prigodnog uzorka budući da je riječ o istraživanju koje je rađeno upravo u knjižnici te najveći postotak na ovome pitanju pripada upravo knjižnici.

Grafikon 6: Način dolaska do knjiga

3.10. KOMUNIKACIJA O KNJIZI

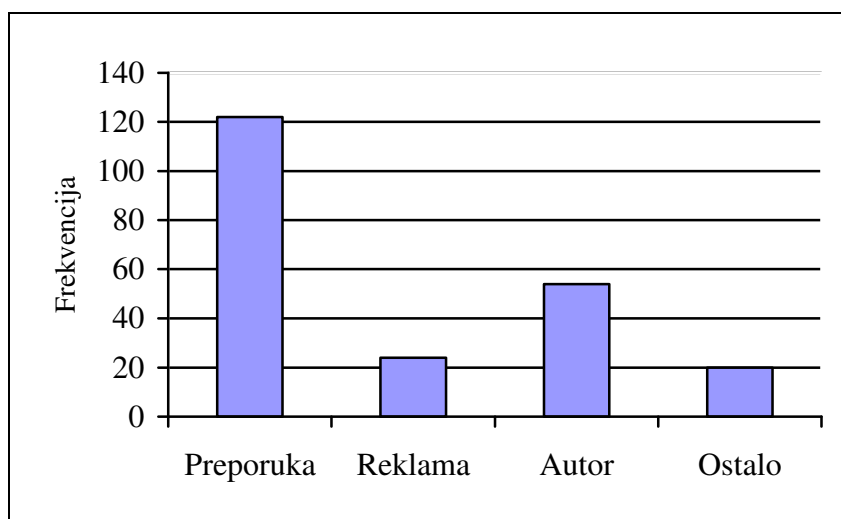
Grafikon 7: Prikaz načina komunikacije o knjizi nakon čitanja

Najviše ispitanika⁸ razgovara sa svojim prijateljima nakon pročitane knjige (66%), na internetu traži komentare i daje svoj relativno mali broj ispitanika u usporedbi s informatičkom pismenošću koju današnja mladež posjeduje (14,2%), a na knjigu se više ne osvrće podjednak dio (14,2%) mladih što označava kako rasprava i interes o knjizi ne prestaje nakon čitanja već se nastavlja kroz razne oblike. Ono što je zabrinjavajuće u ovom pogledu jest komunikacija nastavnika s učenicima glede njihovih izvanškolskih aktivnosti koje su usko povezane uz školske predmete kao što je primjerice čitanje književnih djela povezano s nastavom književnosti u sklopu hrvatskog jezika. Svega 13 ispitanika od ukupno 101 ispitanika u dobi od 14 do 18 godina odgovorilo je kako nakon pročitane knjige razgovara s nastavnicima o knjizi. Nastavnici književnosti oduvijek su nosili teret da u učenicima potaknu želju za čitanjem, stoga je ovakav postotak zabrinjavajući.

3.11. RAZLOZI ČITANJA ODREĐENE KNJIGE

Grafikon 8: *Poticaj za čitanje*

Najčešći razlog za čitanje neke knjige kod naših je ispitanika⁹ ipak preporuka neke osobe (55,5%), zatim slijedi autor čija djela oni redovito čitaju (24,5%) te utjecaj reklame (10,9%). Ako uzmemo u obzir citat Danka Plevika iz uvodnog dijela ovoga rada

⁸ Zbog dvostrukih odgovora ukupni zbroj odgovora na ovome pitanju iznosi 233 te je prema njemu napravljen postotni udio.

⁹ Zbog mogućnosti slobodnog odgovora ukupni zbroj odgovora na ovome pitanju iznosi 220 te je prema njemu napravljen postotni udio. Važno je na ovome pitanju naglasiti kako su rezultati odraz samo onih koji posuđuju knjige u knjižnici.

u kojemu on objašnjava kako su razlozi za čitanje knjiga poput *Da Vincijevog koda* i *Harryja Pottera* proizvod marketinške strukture, kroz ovo istraživanje vidimo kako ispitanici ne doživljavaju situaciju na isti način. Tu možemo reći da se radi o nesvjesnom doživljaju reklamiranog proizvoda kada potencijalni čitatelj nije ni svjestan da je reklama utjecala na njegov odabir određene knjige, a ne njezina književna vrijednost. U ovakvim slučajevima govorimo o nedužnim reklamama koje samo obavještavaju čitatelja o proizvodu bez nagovaranja da kupi taj isti proizvod (Barnard, 2002.). Na ovome pitanju ispitanici su imali mogućnost slobodnog odgovora, što je iskoristilo njih 9,1%, među kojima valja izdvojiti sljedeće razloge za čitanje neke knjige: *kratki sadržaj* (10 ispitanika), *zanimljiv naslov* (3 ispitanika), *recenzije* (3 ispitanika), *znatiželja* (2 ispitanika), *raspoloženje* (2 ispitanika).

3.12. DALJNJA PREPORUKA

Ispitani čitatelji¹⁰ u velikom broju (90,1%) preporučuju pročitano knjigu nekome, a samo je mali postotni udio (9,9%) onih koji izjavljuju da to ne čine. Upravo je ovakav oblik usmenog marketinga bio dugi niz godina prisutan među čitateljima koji su osnivali svoje čitateljske klubove i udruge gdje se raspravljalo o pročitanim djelima te se ujedno i prenosila usmena poruka o vrijednosti neke knjige. U današnje vrijeme ovaj izvrstan postotak čitatelja koji preporučuju pročitano knjigu drugome, označava kako se čitateljske navike hrvatskih čitatelja odnose i na širenje međuljudskih odnosa te razmjenu iskustava s drugima. Važno je na ovome pitanju naglasiti kako su rezultati odraz samo onih koji posuđuju knjige u knjižnici.

3.13. RAZGOVOR S OBITELJI O KNJIGAMA

Istraživanje na ovome pitanju donosi rezultate¹¹ koji prikazuju kako malu prednost ipak ima razgovor u obitelji o pročitanim djelima (58.5 %), u odnosu na malo manji broj ispitanika (41.5 %) koji ne vrše komunikaciju s obitelji o književnim djelima. Iako je veći postotak onih koji razgovaraju od onih koji to ne čine, valjalo bi ipak poraditi na razvijanju unutarobiteljskih odnosa koji bi se temeljili i na razgovorima o pročitanim djelima jer je čitanje najstariji oblik čovjekove kulturne djelatnosti (Rosandić, 2005., 175).

¹⁰ Na ovome pitanju ukupni zbroj odgovora iznosi 211 te je prema njemu napravljen postotni udio.

¹¹ Na ovome pitanju ukupni zbroj odgovora iznosi 212 te je prema njemu napravljen postotni udio.

4. PREPORUKE I OGRANIČENJA

Budući da se radi o knjižnicama, njihov fond je uvijek ograničen pa ne možemo sa sigurnošću tvrditi jesu li ljudi posuđivali ono što su zaista željeli ili su modificirali svoje želje prema dostupnosti literature. Još jednom valja napomenuti kako su dobiveni podatci utemeljeni pod pretpostavkom da su posuđene knjige ujedno i pročitane što ne mora biti slučaj. Valjalo bi također provesti istraživanje prodanih naslova u knjižarama te slično istraživanje s mladima reprezentativnog uzorka kako bi se mogle sagledati prave čitalačke navike i interesi.

5. ZAKLJUČAK

Svaka generacija mladih ima svoje književne interese. Knjige koje se rasprodaju u više milijuna primjeraka u prvih 24 sata prodaje i knjižare koje su zbog takvih knjiga prisiljene raditi noću, daju obilježje generaciji mladih s prijelaza dvadesetoga u dvadeset i prvo stoljeće. Današnji mladi čitatelji¹² odlučuju se upravo za ona djela koja uzimaju najviše marketinške pozornosti. Najzastupljeniji autori među najmlađom generacijom mladih (od 14 do 18 godina) su J. K. Rowling, R. L. Stine, S. Meyer, a njihova najomiljenija djela su *Harry Potter*, *Sumrak* i *Mi djeca iz kolodvora ZOO*. U srednjoj generaciji mladih (od 19 do 23 godine) kao najzastupljeniji pojavljuju se H. Murakami i P. Coelho dok su im najomiljenija djela *Harry Potter*, *Zločin i kazna* te *Gospodar prstenova*. Najstarija generacija mladih (od 24 do 28 godina) čita autore poput A. Christie, P. Coelho i V. Rudan, a najomiljenija djela su im *Da Vincijev kod* i *Zločin i kazna*. U ukupnom poretku najučestaliji autori su J. K. Rowling, R. L. Stine i J. R. R. Tolkien, dok su najomiljenija djela *Harry Potter*, *Sumrak*, *Mi djeca iz kolodvora Zoo* te *Gospodar prstenova*. Istraživanje je također pokazalo kako u knjižnicama Istarske i Primorsko-goranske županije među mladim čitateljima prevladava uglavnom žensko čitateljstvo. Ispitivanje količine pročitanih knjiga pokazalo je kako se količina čitanja u ispitivanim knjižnicama ne razlikuje od rezultata količine čitanja koje je dobila Sabolović-Krajina budući da su se ispitanici u većini izjasnili kako čitaju dvije i više knjiga mjesečno. Uglavnom se čitaju djela popularne književnosti, zatim slijedi književnost za djecu i mladež te visoka književnost. Stručna literatura tijekom ovoga istraživanja imala je veoma malo čitatelja. Knjige se uglavnom posuđuju u knjižnicama što označava jako malu mogućnost stvaranja vlastitih kućnih biblioteka. Nakon pročitane knjige većina ispitanika razgovara o knjizi sa svojim prijateljima, dok veoma mali dio njih traži komentare na internetu te tamo daje i svoj. Budući da se radi o generaciji koja živi u vremenu velike informatičke pismenosti, zaključujemo kako današnja mladež još uvijek ne koristi internet za svaku djelatnost, a kada je riječ o čitanju knjige, komentari se kasnije vrše uglavnom verbalnim putem. Najglavniji razlog za čitanje određene knjige jest preporuka neke osobe, zatim autor, a tek na kraju reklama. Iako ovaj podatak stoji u opreci s dobivenim rezultatima, možemo reći kako i preporuka može biti uvjetovana rekla-

¹² Misli se na čitatelje knjižnica u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji.

mom, ovisno o tome je li reklama utjecala na čitanje osobe koja je kasnije preporučila pročitati knjigu. Također, vidljivo je u istraživanju kako veliki broj ispitanika redovito nakon čitanja preporučuje knjigu drugome. Ovo istraživanje obavljeno je na deset anketnih mjesta u vremenu kada je posjećenost isključivo od strane pravih čitatelja koji čitaju iz vlastite pobude, a ne zbog izvršavanja određenih vrsta obaveza. Rezultati koji su dobiveni trebali bi uz prikaz čitateljskih interesa mladih poslužiti i stručnim ljudima u knjižnicama, školama i ministarstvima koji bi trebali na temelju čitateljskih interesa prilagoditi svoju nabavu, programe i literaturu prema kojoj bi kasnije mogli konzultirati mlade čitatelje kroz njihove nove književne pustolovine.

5. LITERATURA

BARNARD, M. (2002.), *Oglašavanje i reklama*. (U: Vizualna kultura, ur. Chris Jenks, Naklada Jesenski i Turk - Hrvatsko sociološko društvo, str. 47.-67., Zagreb)

PLEVIK, D. (2006.), *Fortuna čitanja*, Hrvatsko čitateljsko društvo, Osijek.

ROSANDIĆ, D. (2005.), *Metodika književnoga odgoja*, Školska knjiga, Zagreb.

LITERATURE INTERESTS OF YOUNG PEOPLE

(in Istrian and Primorje-Gorski Kotar county)

S u m m a r y

Nowadays young generation lives more different way of life than the young generation before twenty and more years ago. When many new technical things came to occupy young people, there is less time for reading books. With this research we wanted to show what young people are reading and which authors are their favorite, which is the way that they choose books and later how they discuss about this books. As the basic thing for this research we took the questioner that has been made in ten Croatian libraries at summary holiday's time when the readers are reading without any obligations. The results has shown that the favorite books are those that take great part of the media (*Harry Potter*, *Twilight*, *Lord of the rings*, *We Children from the Zoo Station*), and the favorite authors are J. K. Rowling, R. L. Stine and J. R. R. Tolkien. The influence of advertisements on the decision which book to read, through this research has been shown as indirect, so the responsibility for the right way of reading and choosing books is on the teachers and librarians.

Key words: *young people, literature, media, literature interests*

GLI INTERESSI LETTERARI DELLA GIOVENTÙ
(nella Regione Istriana e nella Regione di Primorje-Gorski kotar)

R i a s s u n t o

La gioventù d'oggi vive una vita diversa dalle generazioni di decina d'anni fa. Oggi si usano nuove tecnologie e poco tempo resta per la lettura dei libri. Con questa ricerca volevamo scoprire che cosa legge la gioventù d'oggi, quali sono i loro autori preferiti, in quale modo scelgono i libri e come discutono di questi dopo la lettura. La base di questa ricerca è il questionario che si svolgeva durante le ferie estive. I risultati hanno concordato l'ipotesi che i libri più letti sono proprio quelli più esposti nelle pubblicità (*Harry Potter; Il Signore degli anelli; Noi, i ragazzi dello zoo di Berlino*), e gli scrittori più famosi sono J. K. Rowling, R. L. Stine e J. R. R. Tolkien. L'influsso della pubblicità sulla scelta del libro è indiretta, per ciò la gente che lavora con la gioventù prende una gran responsabilità di direzionarli sulla scelta giusta.

Parole chiavi: *gioventù, letteratura, pubblicità, interessi letterari.*